

Opgave 2 Defensiesamenwerking in Europa

tekst 3

PESCO

De Europese Unie gaat meer investeren in defensie en ook meer samenwerken op dit terrein. Bij het instellen van de ‘Permanente Gestructureerde Samenwerkingsovereenkomst’ (PESCO) is sprake van een doorbraak op dit gebied. Daar is ook alle aanleiding toe. (...)

“Dreiging vanuit Rusland, geweld in het Midden-Oosten en grote migratiebewegingen in Afrika nopen Europa tot een sterkere defensie”, zo zei minister van Buitenlandse Zaken, Halbe Zijlstra, in Brussel, waar (...) de PESCO werd getekend. Maar ook de brexit (waardoor de EU een militaire mogendheid kwijtraakt), Trump¹⁾ (die twijfel zaait over de Amerikaanse bijstandsverplichting) en de verslechterde verhouding met NAVO-bondgenoot Turkije (die Russische raketverdedigings-systemen koopt) spelen een rol. (...)

De aangegane verplichtingen (...) betreffen onder meer doelstellingen voor investeringen in defensie, deelneming aan Europese capaciteitsprojecten en EU-missies en operaties, alsmede het verbeteren van de gereedheid en interoperabiliteit van militaire troepen en capaciteiten.

bron: Clingendael Instituut, 2018

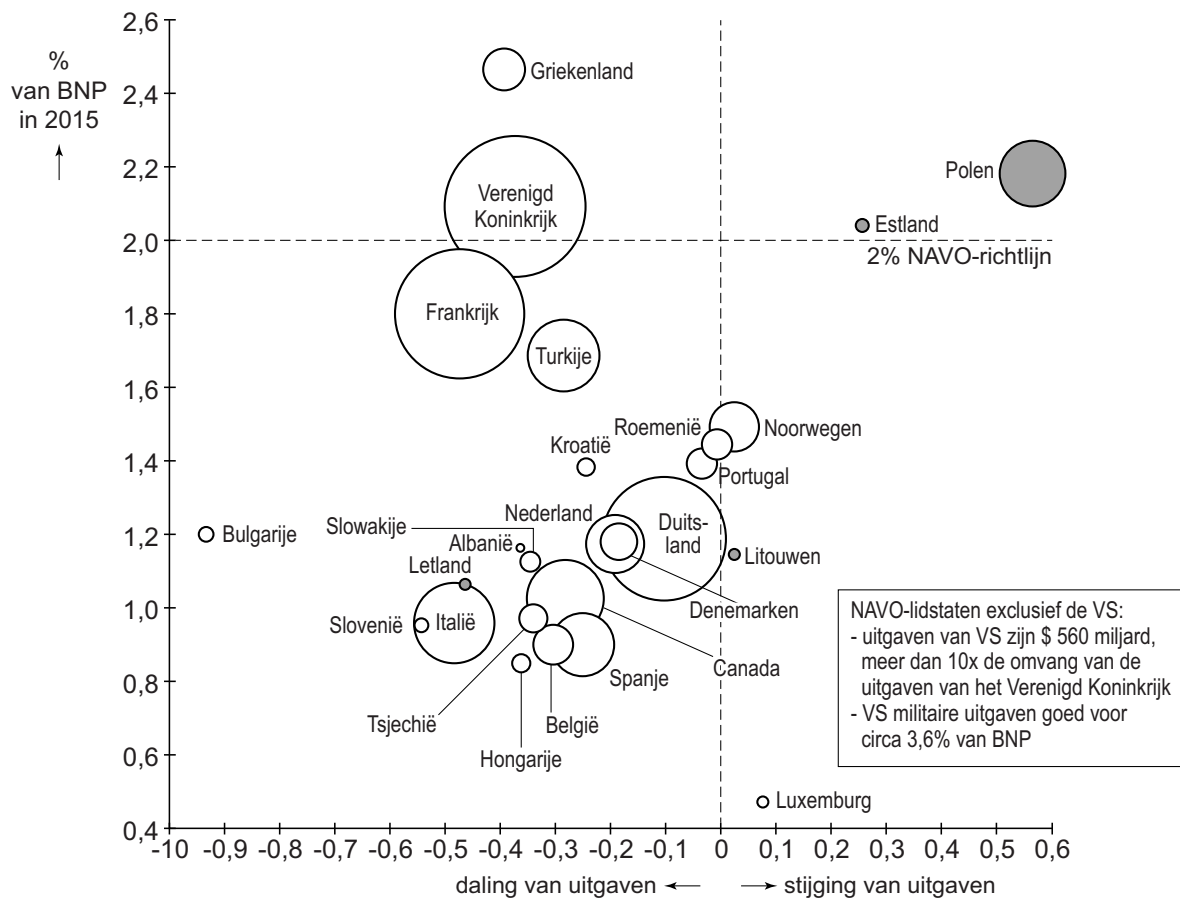
noot 1 president Trump van de Verenigde Staten

(...) Federica Mogherini, de buitenlandchef van de Europese Unie, wil dat de EU voortaan gezamenlijk nieuwe wapensystemen ontwikkelt, samen materieel aankoopt en samen operaties uitvoert. Dat is volgens haar niet alleen goedkoper en efficiënter, maar ook de enige manier om een tegenwicht te bieden aan de Amerikanen. Zo zijn inefficiëntie en onnodige doublures in de EU grote problemen. Binnen de EU zijn bijvoorbeeld 17 tanktypes in gebruik, in de Verenigde Staten slechts één; in Europa vliegen twintig verschillende gevechtsvliegtuigen, in de Verenigde Staten zes. (...) PESCO moet ook leiden tot de ontwikkeling van nieuwe militaire technologie, waarbij de nationale defensie-industrieën kennis en belangen bundelen. (...)

Besluitvorming over de inzet van militairen blijft een nationale verantwoordelijkheid. Belangrijk en het nieuwe van PESCO is echter wel dat de verplichtingen die worden aangegaan, niet vrijblijvend maar juridisch bindend zijn en de naleving ervan jaarlijks getoetst wordt. (...)

figuur 1

Militaire uitgaven van NAVO in 2015

Legenda:

● landen grenzend aan Rusland

naar: Consultancy.nl, 2016

Toelichting

In 2015 namen 28 lidstaten deel aan de NAVO. In figuur 1 staan 26 lidstaten. Lidstaat VS staat apart in een kader. Lidstaat IJsland ontbreekt.

De 2% NAVO-richtlijn is het door de NAVO-lidstaten vastgestelde percentage van 2% van het bruto nationaal product (BNP) dat zij aan defensie zouden moeten besteden. Deze richtlijn is geen verplichting.

Op de x-as staat het percentage van het BNP waarmee de militaire uitgaven van NAVO-lidstaten aan de NAVO toe- of afneemt. Op de y-as staan de militaire uitgaven van NAVO-lidstaten als percentage van het BNP in 2015. De grootte van de bollen geeft de grootte weer van de militaire uitgaven van de NAVO-lidstaten ten opzichte van elkaar. De militaire uitgaven van de VS staan in het kader beschreven.

Een voorbeeld: Nederland leverde in 2015 een NAVO-bijdrage van iets minder dan 1,2% van het BNP. De Nederlandse NAVO-bijdrage als percentage van

het BNP daalt. De militaire uitgaven van Nederland waren in 2015 groter dan die van Denemarken en kleiner dan die van Duitsland.

tekst 4

Diplomatiek compromis

De opbouw van het Europese defensiebeleid verloopt enorm succesvol, zo is de boodschap van veel Europese politici en diplomaten.
5 (...) Maar niet iedereen gebruikt zulke grote woorden. Simon Coveney, minister van Buitenlandse Zaken in (...) Ierland, bagatelliseerde de samenwerking op defensiegebied
10 toen hij zijn parlement probeerde te overtuigen. "Het verplicht Ierland nergens toe. Er komt een structuur

waarbinnen we zelf projecten kiezen om met andere landen samen te werken." (...)
15 De Europese defensiesamenwerking ziet er dan ook anders uit dan de EU-verdragsteksten het bedoeld hadden. (...) Maar om iedereen te vriend te houden, is er dit jaar een diplomatiek compromis bedacht waarbij de samenwerking ook 'inclusief'¹⁾ is. (...)
20 De toetredingseisen voor Pesco zijn dan ook boterzacht. (...)

bron: Trouw, 2017

noot 1 Dit wil zeggen dat alle EU-lidstaten mee mogen doen.